

Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU MÄÄRUS (seitsmes koda)

5. mai 2025*

Tühistamishagi – Institutsiooniline õigus – Parlamendiliige – Privileegid ja immunitetid –
Parlamendi keeldumine rahuldama taotlust kaitsta eesõigusi ja puutumatust –
Õigusrikkumiselt tabamine – Akt, mille peale ei saa hagi esitada – Vastuvõetamatus

Kohtuasjas T-248/24,

EC, esindaja: advokaadid C. Marchand, S. Mary ja G. Boye,

hageja,

versus

Euroopa Parlament, esindajad: N. Lorenz ja A.-M. Dumbrăvan,

kostja,

ÜLDKOHUS (seitsmes koda),

koosseisus: koja president K. Kowalik-Bańczyk, kohtunikud G. Hesse ja B. Ricziová (ettekandja),

kohtusekretär: V. Di Bucci,

arvestades menetluse kirjalikku osa, eelkõige:

- otsuse tegemise vajaduse äralangemise taotlust ja vastuvõetamatuse vastuväidet, mille parlament esitas eraldi dokumendiga, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 14. augustil 2024,
- hageja seisukohti, mis saabusid Üldkohtu kantseleisse 27. septembril 2024,

on teinud järgmise

kohtumääruse

- ¹ Hageja EC palub ELTL artikli 263 alusel esitatud hagi tühistada Euroopa Parlamendi õiguskomisjoni 7. märtsi 2024. aasta akti, millest Euroopa Parlamendi president andis teada 11. märtsi 2024. aasta täiskogu istungil ja millega jäeti rahuldamata tema taotlus, et parlament kaitseks tema eesõigusi ja puutumatust (edaspidi „vaidlustatud akt“).

* Kohtumenetluse keel: inglise.

Vaidluse taust

- 2 Hageja oli Euroopa Parlamendi liige kaheksandal (2014–2019) ja üheksandal ametiajal (2019–2024). Euroopa Parlamendi valimistel, mis toimusid 2024. aasta juunis, teda tagasi ei valitud ja tema ametiaeg lõppes 16. juulil 2024 parlamendi kümnenda ametiaja avaistungi avamisega.
- 3 Hageja vahistati 9. detsembril 2022 Belgias, kus ta kandis viis kuud eelvangistust, sealhulgas neli kuud vanglas, tema elukohas toimus läbiotsimine ja tema suhtes võeti kaitsemeetmed, ilma et tema puutumatust oleks ära võetud.
- 4 Hageja esitas 1. juunil 2023 parlamendi presidendile taotluse kaitsta tema eesõigusi ja puutumatust. Taotluses viidati eelkõige esiteks parlamendi üheksanda ametiaja (2019–2024) suhtes kohaldatava kodukorra (edaspidi „kodukord“) artikli 5 lõikele 2 ning artiklitele 7, 8 ja 9 ning teiseks protokoll nr 7 Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide kohta (ELT 2010, C 83, lk 266; edaspidi „protokoll nr 7“) artiklitele 8 ja 9.
- 5 Oma eesõiguste ja puutumatuse kaitsmise taotluses väitis hageja, et tema puutumatust on rikutud eelkõige tema vahistamisega 9. detsembril 2022 „õigusrikkumiselt tabamise valel ettekäändel“, tema vahi all pidamisega ja hiljem tema koduaresti panemisega ning „õigusvastaste uurimistega vähemalt alates 2022. aasta juulist“.
- 6 Parlamendi president andis hageja eesõiguste ja puutumatuse kaitsmise taotlusest teada 12. juuni 2023. aasta täiskogu istungil ning edastas selle parlamendi õiguskomisjonile vastavalt kodukorra artikli 9 lõikele 1.
- 7 Parlamendi president andis 11. märtsil 2024 täiskogu istungil teada, et „[õigus]komisjon jõudis 7. märtsil 2024 järeldusele, et [hageja eesõiguste ja puutumatuse] kaitsmise taotlus on vastuvõetamatu, kohaldades vahetult [protokoll nr 7], milles on ette nähtud, et immunitedile ei saa tugineda, kui parlamendiliige tabatakse õiguserikkumiselt“, ning et „[s]eepärast on selle taotlusega seotud menetlus nüüd lõpetatud“.

Poolte nõuded

- 8 Hageja palub Üldkohtul:
 - tühistada vaidlustatud akt;
 - mõista kohtukulud välja parlamendilt.
- 9 Parlament palub Üldkohtul:
 - tunnistada, et vajadus hagi üle otsustada on ära langenud, või teise võimalusena jätta hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata;
 - mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

- 10 Üldkohtu kodukorra artiklis 130 on ette nähtud, et kui kostja taotleb eraldi dokumendiga, et Üldkohus lahendaks vastuvõetamatuse või pädevuse puudumise küsimuse ilma sisulist vaidlust käsitlemata, lahendab Üldkohus taotluse nii kiiresti kui võimalik.
- 11 Parlament palub Üldkohtul tuvastada, et hagi ese on ära langenud ja selle kohta otsuse tegemise vajadus on ära langenud, kuna hageja ei ole alates 16. juulist 2024 enam Euroopa Parlamendi liige ning tal ei ole seega enam huvi vaidlustatud akti tühistamise vastu. Lisaks väidab parlament, et hagi on vastuvõetamatu, kuna vaidlustatud akt ei tekita mingeid õiguslikke tagajärgi ja seega ei saa seda ELTL artikli 263 alusel vaidlustada.
- 12 Käesoleva kohtuasja asjaoludel tuleb kõigepealt analüüsida parlamendi esitatud vastuvõetamatuse vastuväidet.
- 13 Parlament on seisukohal, et kuigi parlamendiliikme immuniteedi äravõtmine on protokoll nr 7 artikli 9 kolmandas lõigus sõnaselgelt ette nähtud, on parlamendiliikme puutumatus kaitsmise õiguslik alus üksnes kodukorra artiklid 7 ja 9, kusjuures kodukorras on esitatud parlamendi sisekorralduse normid ja sellega ei saa anda parlamendile pädevust, mida ei ole sõnaselgelt tunnustatud sellise esmase õigusega nagu protokoll nr 7 või seadusandlik akt. Järelikult leiab parlament, et ta ei saa protokoll nr 7 artikli 9 esimese lõigu punkti b ega artikli 9 teise lõigu alusel, mis ei anna talle ainupädevust kindlaks teha, kas nende kohaldamise tingimused on täidetud või mitte, võtta vastu otsuseid, mis kaitsevad parlamendiliikme puutumatus ja tekitavad siduvaid õiguslikke tagajärgi, ning järelikult ei saa vaidlustatud akti ELTL artikli 263 alusel vaidlustada.
- 14 Hageja väidab, et parlamendi otsus mitte kaitsta tema puutumatus kodukorra artiklite 7 ja 9 alusel vastavalt protokoll nr 7 artiklile 9 on akt, millel on siduvad õiguslikud tagajärjed. Ta väidab eelkõige, et protokoll nr 7 artikli 9 kolmanda lõigu sõnastus tähendab, et parlamendil ei ole mitte ainult õigus mõnelt oma liikmelt immuniteet ära võtta, vaid tal on ka õigus seda immuniteeti kaitsta, see tähendab otsustada, kas parlamendiliikme suhtes alustatud kriminaalmenetlus rikub protokoll nr 7 artiklis 9 ette nähtud immuniteeti, mistõttu selline otsus tekitab liikmesriikide kohtutele siduvaid õiguslikke tagajärgi.
- 15 Olgu meenutatud, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt loetakse vaidlustatavateks aktideks ELTL artikli 263 tähenduses institutsioonide akte – nende laadist või vormist sõltumata –, mis tekitavad siduvaid õiguslikke tagajärgi hageja huve puudutaval viisil, tuues kaasa selge muutuse tema õiguslikus olukorras (11. novembri 1981. aasta kohtuotsus *IBM vs. komisjon*, 60/81, EU:C:1981:264, punkt 9, ja 26. jaanuari 2010. aasta kohtuotsus *Internationaler Hilfsfonds vs. komisjon*, C-362/08 P, EU:C:2010:40, punkt 51). Seevastu Euroopa Liidu aktidele, mis ei tekita siduvaid õiguslikke tagajärgi, ELTL artiklis 263 ette nähtud kohtulik kontroll ei laiene (vt 15. juuli 2021. aasta kohtuotsus *FBF*, C-911/19, EU:C:2021:599, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 16 Selleks, et teha kindlaks, kas akt tekitab siduvaid õiguslikke tagajärgi, tuleb analüüsida selle akti olemust ja hinnata neid tagajärgi selliste objektiivsete kriteeriumide alusel nagu akti sisu, võttes vajaduse korral arvesse akti vastuvõtmise konteksti ja akti vastu võtnud institutsiooni pädevust (vt 20. veebruari 2018. aasta kohtuotsus *Belgia vs. komisjon*, C-16/16 P, EU:C:2018:79, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 9. juuli 2020. aasta kohtuotsus *Tšehhi Vabariik vs. komisjon*, C-575/18 P, EU:C:2020:530, punkt 47).

- 17 Lisaks, kui liidu institutsiooni akt on keelduv, tuleb selle akti hindamisel lähtuda selle taotluse laadist, millele otsusega vastati (8. märtsi 1972. aasta kohtuotsus Nordgetreide *vs.* komisjon, 42/71, EU:C:1972:16, punkt 5; 24. novembri 1992. aasta kohtuotsus Buckl jt *vs.* komisjon, C-15/91 ja C-108/91, EU:C:1992:454, punkt 22, ja 9. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus Multiconnect *vs.* komisjon, T-884/16, ei avaldata, EU:T:2018:665, punkt 45). Konkreetselt on keeldumine akt, mille peale saab ELTL artikli 263 tähenduses esitada tühistamishagi, kui akti, mille võtmisest liidu institutsioon keeldus, oleks saanud selle sätte alusel vaidlustada. Sellest järeldub, et institutsiooni poolt talle esitatud taotluse rahuldamata jätmine ei kujuta endast akti, mille peale saab esitada tühistamishagi, kui selle taotlusega ei palutud institutsioonil võtta meetet, mis tekitab siduvaid õiguslikke tagajärgi (5. septembri 2012. aasta kohtumäärus Farage *vs.* parlament ja Buzek, T-564/11, ei avaldata, EU:T:2012:403, punkt 27, ja 1. veebruari 2018. aasta kohtumäärus Collins *vs.* parlament, T-919/16, ei avaldata, EU:T:2018:58, punkt 19).
- 18 Selleks, et teha käesolevas asjas kindlaks, kas vaidlustatud akt, millega keeldutakse kaitsmast hageja eesõigusi ja puutumatus, on vaidlustatav akt ELTL artikli 263 tähenduses, tuleb analüüsida, kas taotletud meede võis käsitletaval juhul tekitada õiguslikke tagajärgi.
- 19 Kõigepealt tuleb sellega seoses meenutada, et ELL artikli 5 lõike 1 ja artikli 13 lõike 2 kohaselt tegutseb parlament talle aluslepingutega antud volituste piirides.
- 20 Seejärel tuleb meelde tuletada, et protokolli nr 7 artiklis 8 on sätestatud, et „[p]arlamendi liikmeid ei või üle kuulata, nende suhtes tõkendit kohaldada ega neid kohtumenetlusele allutada nende poolt oma kohustuste täitmisel avaldatud arvamuste või antud häälte tõttu“.
- 21 Protokolli nr 7 artiklis 9 on omakorda ette nähtud:
- „Euroopa Parlamendi istungjärgude ajal on Euroopa Parlamendi liikmetel:
- a) oma riigi territooriumil samasugune immunitet nagu selle riigi parlamendi liikmetel;
 - b) teise liikmesriigi territooriumil immunitet tõkendite ja kohtumenetluse suhtes.
- Euroopa Parlamendi liikmete immunitet kehtib ka siis, kui nad sõidavad [p]arlamendi istungipaika ja sealt tagasi.
- Immunitedile ei saa tugineda, kui parlamendiliige tabatakse õiguserikkumiselt, ning see ei takista [p]arlamendil kasutamast õigust oma liikme immunitet ära võtta.“
- 22 Selline Euroopa Parlamendi liikmete immunitet, mis on ette nähtud protokolli nr 7 artiklites 8 ja 9, hõlmab seega kahte kaitsevormi, mis on tavaliselt tagatud liikmesriikide parlamentide liikmetele, see tähendab immuniteti seoses parlamendiliikme kohustuste täitmisel avaldatud arvamuste või antud häältega ning parlamentaarset immuniteti, mis üldjuhul tähendab kaitset kohtumenetluste eest (21. oktoobri 2008. aasta kohtuotsus Marra, C-200/07 ja C-201/07, EU:C:2008:579, punkt 24, ja 6. septembri 2011. aasta kohtuotsus Patriciello, C-163/10, EU:C:2011:543, punkt 18).
- 23 Käesoleval juhul vahistati muust liikmesriigist kui Belgia valitud hageja Belgias, kus teda peeti vahi all ja kus tema suhtes alustati kohtumenetlust. Hageja ei väida, et kohtumenetlus on seotud tema poolt oma kohustuste täitmisel avaldatud arvamuste või antud häältega. Neil asjaoludel ja nagu nähtub tema menetlusdokumentidest, tuleb asuda seisukohale, et ta tugineb üksnes protokolli

nr 7 artikli 9 esimese lõigu punktis b ette nähtud immuniteedile või puutumatusele. Samuti tuleb tõdeda, et käesoleval juhul ei taotlenud riigisisised õigusasutused hagejalt immuniteedi äravõtmist, vaid leidsid, et tegemist on õigusrikkumiselt tabamisega.

- 24 Lõpuks olgu rõhutatud, et immuniteedi äravõtmise taotluse läbivaatamine ning eesõiguste ja puutumatuse kaitsmise taotluse läbivaatamine kuuluvad kahe eri menetluse alla.
- 25 Sellega seoses on immuniteedi äravõtmine sõnaselgelt ette nähtud protokollis nr 7 artikli 9 kolmandas lõigus, milles on sätestatud, et „[immunitet] ei takista [p]arlamendil kasutamast õigust oma liikme immunitet ära võtta“. Niisiis annab see säte parlamendile ainuõiguse võtta ära protokollis artiklis 9 ette nähtud immunitet, see tähendab õiguse võtta parlamendiliikmelt kaitse, mis tal on selle sätte alusel. Selline otsus on vaidlustatav akt ELTL artikli 263 tähenduses (15. oktoobri 2008. aasta kohtuotsus *Mote vs. parlament*, T-345/05, EU:T:2008:440, punkt 31).
- 26 Ent parlamendiliikme eesõiguste ja puutumatuse kaitset parlamendi poolt ei ole protokollis nr 7 sõnaselgelt ette nähtud, vaid seda on tehtud üksnes kodukorra artiklites 7 ja 9.
- 27 Selles kontekstis tuleb esiteks seoses protokollis nr 7 artiklis 8 ette nähtud immuniteediga meenutada, et on juba otsustatud, et parlamendi otsus sellist puutumatust kaitsta kujutab endast arvamust, millel ei ole siduvaid tagajärgi riigisisestele kohtutele (vt selle kohta 21. oktoobri 2008. aasta kohtuotsus *Marra*, C-200/07 ja C-201/07, EU:C:2008:579, punkt 39, ja 6. septembri 2011. aasta kohtuotsus *Patriciello*, C-163/10, EU:C:2011:543, punkt 39). Sellele järeldusele jõudmiseks tõdes Euroopa Kohus, et protokollis nr 7 ei ole sätestatud parlamendi pädevust kontrollida, kas parlamendiliikme vastu tema avaldatud arvamuste ja antud häältega seoses algatatud kohtumenetluste korral on täidetud protokollis artiklis 8 ette nähtud immuniteedi kohaldamise tingimused, ning et selline pädevus ei saa tuleneda kodukorra sätetest, mille puhul on tegemist sisekorraldust reguleeriva aktiga, mis ei saa anda parlamendile pädevust, mida ei ole sõnaselgelt tunnustatud normatiivaktiga, antud juhul protokolliga nr 7 (21. oktoobri 2008. aasta kohtuotsus *Marra*, C-200/07 ja C-201/07, EU:C:2008:579, punktid 32 ja 38).
- 28 Teiseks, mis puudutab protokollis nr 7 artiklis 9 ette nähtud immuniteti, siis tuleb eristada kahte olukorda.
- 29 Ühest küljest võib parlamendi pädevus kaitsta immuniteti olenevalt olukorrast tuleneda protokollis nr 7 artikli 9 esimese lõigu punktist a, kuna see säte tähendab, et selle immuniteedi ulatus ja mõju, mis on Euroopa Parlamendi liikmetel oma riigi territooriumil, ehk teisisõnu selle immuniteedi materiaalsoiguslik sisu määratakse kindlaks erinevate riigisiseste õigusnormidega, millele nimetatud säte viitab. Viide riigisisesele õigusele tähendab, et juhul, kui liikmesriigi õiguses on ette nähtud riigisisese parlamendi liikmete puutumatuse kaitsmise menetlus, mis võimaldab parlamendil sekkuda õigus- ja politseiasutuste tegevusse, nõudes eelkõige menetluse peatamist mõne oma liikme suhtes, on Euroopa Parlamendil samad volitused sellest riigist valitud Euroopa Parlamendi liikmete suhtes (vt selle kohta 19. märtsi 2010. aasta kohtuotsus *Gollnisch vs. parlament*, T-42/06, EU:T:2010:102, punktid 105 ja 115).
- 30 Teisest küljest ja seevastu ei viita protokollis nr 7 artikli 9 esimese lõigu punkt b riigisisesele õigusele ning seega ei saa see olla aluseks Euroopa Parlamendi pädevusele kaitsta oma liikme puutumatust.

- 31 Lisaks ei saa asuda seisukohale, et protokoll nr 7 artikli 9 kolmas lõik üksi on aluseks Euroopa Parlamendi pädevusele kaitsta oma liikme puutumatust. Sellega seoses on Üldkohus juba otsustanud, et nimetatud sättes ette nähtud immuniteedi äravõtmise ainuõigust ei saa tõlgendada nii, et see annab parlamendile ainupädevuse otsustada siduvalt, kas parlamendiliikmel on talle etteheidetavate asjaolude korral protokoll nr 7 artiklis 9 ette nähtud immuniteet või mitte (5. juuli 2023. aasta kohtuotsus Puigdemont i Casamajó ja Comín i Oliveres vs. parlament, T-115/20, edasi kaevatud, EU:T:2023:372, punkt 65).
- 32 Nimelt on protokoll nr 7 artikli 9 kolmanda lõigu (vt eespool punkt 21) eitava sõnastusega sätestatud ainult kaks piirangut immuniteedile või puutumatusele, mis on ette nähtud protokoll artikliga 9. Esiteks ei saa immuniteedile tugineda, kui parlamendiliige tabatakse õigusrikkumiselt. See tähendab tingimata, et seda immuniteeti saab veelgi vähem kaitsta juhul, kui parlamendiliige tabatakse õigusrikkumiselt. Teiseks ei saa seesama immuniteet takistada parlamendil kasutamast õigust oma liikme immuniteet ära võtta.
- 33 Hageja viitab siiski protokoll nr 7 artikli 9 soovitavale toimele.
- 34 Sellega seoses olgu meenutatud, et liidu õigusnormi lai tõlgendus ei saa selle soovitava toime säilitamise eesmärgil viia selleni, et eiratakse aluslepingutest tulenevat liidu ja liikmesriikide vahelist pädevuse jaotust. Nii oleks see aga juhul, kui protokoll nr 7 artikli 9 kolmandast lõigust tuleneks, et parlamendil on ainupädevus teha siduvalt kindlaks, kas parlamendiliikme suhtes toimuv kohtumenetlus seab kahtluse alla tema immuniteedi või mitte, samas kui see pädevus kuulub üldreeglina esmajärjekorras ametiasutustele, kes viivad läbi kohtumenetlusi (vt selle kohta 5. juuli 2023. aasta kohtuotsus Puigdemont i Casamajó ja Comín i Oliveres vs. parlament, T-115/20, edasi kaevatud, EU:T:2023:372, punktid 66 ja 68). See kehtib seda enam siis, kui tuleb kindlaks teha, kas õigusrikkumiselt tabamise tingimused on täidetud või mitte, kuna see konkreetne pädevus kuulub üksnes ametiasutustele, kes viivad läbi kohtumenetlusi.
- 35 Nimelt tuleb märkida, et üldiselt juhul, kui ametiasutused, kes viivad läbi kohtumenetlusi, tuvastavad, et Euroopa Parlamendi liikmele ette heidetavad asjaolud on hõlmatud protokoll nr 7 artiklis 9 ette nähtud immuniteediga, peavad nad oma menetluste jätkamiseks taotlema parlamendilt immuniteedi äravõtmist. Lisaks reguleerib protokoll nr 7 artikli 9 kolmas lõik ka konkreetset olukorda, mis on seotud õigusrikkumiselt tabamisega, mille puhul nimetatud ametiasutused ei ole kohustatud taotlema Euroopa Parlamendilt immuniteedi äravõtmist, kuna niisugusel juhul ei saa immuniteedile isegi tugineda. Nende tingimuste täitmise hindamine, mis võimaldavad järeldada, et tegemist on õigusrikkumiselt tabamisega, kuulub seega nende ametiasutuste ainupädevusse ega sõltu seega Euroopa Parlamendi arvamusest.
- 36 Vastupidine tõlgendus, mida pooldab hageja, tähendaks, et Euroopa Parlamendil on pädevus teha eranditult kõigi õigusrikkumiste puhul – mida Euroopa Parlamendi liige on toime pannud, sealhulgas õigusrikkumiselt tabamine – kindlaks, kas liikme suhtes toimuv kohtumenetlus seab kahtluse alla tema immuniteedi või mitte, mille tagajärjel kaotaks protokoll nr 7 artikli 9 kolmanda lõigu esimene osa oma soovitava toime.
- 37 Järelikult tuleb asuda seisukohale, et protokoll nr 7 artikli 9 esimese lõigu punkt b koostoimes selle protokoll artikli 9 kolmanda lõiguga ei anna parlamendile mingit pädevust võtta vastu otsus eesõiguste ja puutumatuse kaitsmise kohta, mistõttu niisugusel juhul ja eelkõige õigusrikkumiselt tabamise korral ei saa kodukorra alusel tehtud eesõiguste ja puutumatuse kaitsmise otsusel olla siduvaid tagajärgi kolmandatele isikutele. Neil asjaoludel ei ole ka vaidlustatud akt, millega keeldutakse kaitsmast hageja eesõigusi ja puutumatust, siduvaid õiguslikke tagajärgi tekitav akt.

- 38 Sellest tuleneb, et vaidlustatud akti ei saa vaidlustada ELTL artiklis 263 ette nähtud tühistamishagiga. Seega tuleb parlamendi esitatud vastuvõetamatuse vastuväitega nõustuda ja seega jätta hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata, ilma et oleks vaja analüüsida, kas hagejal on veel huvi vaidlustatud akti tühistamise vastu.

Kohtukulud

- 39 Kodukorra artikli 134 lõike 1 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud kandma kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.
- 40 Kuna hageja on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb tema kohtukulud jätta tema enda kanda ja mõista temalt välja parlamendi kohtukulud, nagu parlament on seda nõudnud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (seitsmes koda)

otsustab:

- 1. Jätta hagi rahuldamata.**
- 2. Jätta EC kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja Euroopa Parlamendi kohtukulud.**

Luxembourg, 5. mai 2025

Kohtusekretär
V. Di Bucci

Koja president
K. Kowalik-Bańczyk